

Salametsästäjän poika.

Pimeä kertomus

kirjoittanut

Friedrich Friedrich.

(Saksankielestä suom. M. R—dt)

Savonlinna 1887 nrot 3—7.

Tämä tapahtui Harzin vuoristossa, siihen aikaan jolloin preussin, hannoooverin ja braunschveigin rajat siellä kulkivat ja vuoriston kierteilivät ristiin rastiin, poikin ja pitkin. Melkein kaikilla näillä rajoilla oli salametsästys eli varkain ampuminen suurimassa kukoistuksessa. Hannoverilaiset ampuivat salaa braunschveigiläisten alueella ja taas päinvastoin; jos salametsästäjiä seurattiin oli heille aivan helppoa paeta lähellä olevan rajan yli; silloin olivat he melkein aina turvassa, sillä metsän vahdit eivät tarvinneet rajansa yli mennä. Warkain ampujain piiloutumisesta oli todellakin hyvää huolta pidetty.

Metsänvartia Steinbachia alue oli aivan lähellä branscheigin rajaa. Siinä sala-ampujat oikein elostamellastivat, sillä seutu oli rikas isommista, kaikenlaisista metsän otuksista, sekä läheinen raja auttoi salavarkaita pikaiseen pakoon. Kaikki Steinbachin ahkeruus saadaksensa tätä ilkeivaltaisuutta tukahdettuksi oli jäänyt seurauksitta, sillä hän oli jo vanha eikä hänen ruumiinsa enää kestänyt öitä metsässä viettämään. Sitäpaisi ei hän ollut mies noita rohkeoita ja

villittyneitä varkaita kiinni saamaan.

Lopettaaksensa tämmöistä epäjärjestystä pyysi metsävirtia Steinbach apulaista alueellensa. Sen hän saikin.

Franz Hardt oli pitkä, nuori ja voimakas mies, jonka luonne ja ruumis olivat metsässä elämisen, tuulen ja huonon sään kautta vahvistuneet. Ei hän tuntenut pelkoa eikä minkäänlainen voimain ponnistus häntä rasittanut. Hänelle oli samantekevä, jos hän yönsä lepäsi metsänvirtian asunnossa, tahi jonkun puun alla metsän pehmoisella sammaleella.

Eipä saattanut metsänvirtia Steinbach parempaa, kunnollisempaa apulaista itsellensä toivoakaan. Oli pa Franz Hardt jo toisessa paikkakunnassa salavarkaiden pelon ja rohkean miehen maineen itsellensä saavuttanut. Jopa muutamat salametsästäjät olivat hänen toimensa ja valppautensa tähden joutuneet oikeuden käsiinkin. Hän nauroi vaan, kun vangituiden kumppanit hänelle vanhoivat kostoa, sillä kyllä hän hyvin tiesi kuinka he häntä pelkäävät.

Jotakin villiä ja kiihkeätä oli hänen luonnossansa sekä ankarasti hän vihasi sala-ampujia. Aikaisesta nuoruudesta oli tämä viha hänessä kytent. Hä-

nen isänsä oli ollut myllärinä ja ensi lapsuuden muistot olivat pojalle olleet rauhalliset ja onnelliset. Hän muisti vieläkin äitinsä suloiset, ystävälliset kasvot ja hiljaisen elämänsä tuolla vesimyllyllä. Sittenkin astuivat toiset vähemmin viehättävät kuvat hänen mielehensä. Franzin isä oli ankara metsästämissen ystävä. Päivät päästään alkoi hän viettämään metsässä ja sen huvituksissa, ajattelemattakaan myllyänsä. Näin kulivat asiat useampia vuosia; sitten joutuivat ne varsin seisahtukseen; mylly kävi rappiolle ja hänen isänsä kootut varat loppuivat vieläkin sukkelammin. Turhat olivat äitinsä varoitukset ja kyyneleet kasvavan metsästäys kiihkon nojalla paisui isän kiivaus ja raakuuskin.

Hiljainen rauha oli myllystä paennut ja pianpa sinne puutoskin majansa otti. Koska vanha Hardt ei enää jaksanut metsästäys maata hyyrätä, rupesi hän salametsästäjäksi, ampumaan varkain; alusta kumminkin vaan tyydyttääkseen metsästäys-intoansa, mutta sittenkin elatuksensakin siten hankkimaan.

Näin kului aika menojaan, mutta sittenkin pyörähti onnen ratas. Vanha Hardt tavattiin varkain ampumisesta, vangittiin ja tuomittiin useamman vuo-

den vankeuteen. Sitä ennen jo velkaantunut vesimylly myötiin huutokaupalla. Myllärin vaimo ja lapsi saivat mennä mieroilta työtä ja ruokaa etsimään. Wuoden kuluttua, surua hiljaisena, nurkumatta kärsittyään, vaipui Franzin äiti aikaiseen hautaansa.

Rakastetun äitinsä kanssa oli Franz kaikki kadottanut. Melkein lapsi oli hän vielä ja nyt seisoi hän aivan yksinänsä ja neuvotonna maailmassa.

Eräs sukulainen otti hänet luoksensa. Nuoressa sydämessänsä kasvoi kuitenkin summaton viha kaikkia salametsästäjiä kohtaan, sillä sen kautta oli hänen isänsä mitättömäksi tehnyt elämänsä onnen, sen kautta oli äitinsä saanut aikaisen hautansa. Hän päätti tullaksensa metsänvahdiksi eli kytäksi; tällä tavoin koetti hän kaikella voimallansa poistaa salametsästyksen tuottamaa onnettomuutta useammilta perheiltä.

Hänen sukulaisensa suosi kaikella lailla tätä hänen päätöstänsä. Pojan erinomaiset hengen lahjat olivat siihen toimeen erittäin soveliaat ja muutaman vuoden kuluttua pääsi hän erään kytän luo oppiin.

Kun isänsä oli tuomionsa suorittanut ja päästettiin vapaaksi vankeudesta, riensi poikansa hänen luok-

sensa ja koetti kaikkia keinoja estääksensä isäänsä jälleen vanhaa elämätänsä jatkamasta. Tylysti käski vanhus hänet luotansa poistumaan, sillä ei hän milloinkaan ollut erinäisempää tunnetta poikaansa kohtaan tuntenut, vielä vähemmin saattoi hän anteeksi antaa, että poikansa antausi semmoiseen toimeen, jota hän vihasi. Hän ei syyttänyt itseänsä, eikä rikostansa siitä, että oli useampia vuosia vankeudessa viettänyt, vaan sitä metsänvartiaa, joka oli hänet oikeuden käsiin antanut.

„Jos rupeat kytäksi“, huusi hän, „silloin olemme ainaaksi eroitetut ja minulla ei ole kanssasi mitään tekemistä!“

Franz oli järkähtämätöin päätöksessään.

Wuosia oli siitä kulunut. Ei poika ollut nähnyt isäänsä sen koomin: aika ajoin kuuli hän vaan, että isänsä oli vielä hengissä, että hän salametsästyksellä henkensä elätti sekä että tällä keinoin saamansa rahat kulutti hän törkeäin kumppanein parissa.

Näin olivat asiat silloin kun Franz määrättiin metsänvartia Steinbachin apulaiseksi.

Hyvin hän tunsu velvollisuutensa ja oli järkähtämätöin uhraamaan kaikki voimansa saadaksensa lo-

pun tälle ilkeivaltaisuudelle.

„Olkaatte varova“, neuvoi häntä Steinbach. „Nämä ampujat kykenevät vaikka minkälaiseen tekoon; he tähtäävät yhtä kylmäverisesti ihmistä kuin metsänotustakin.“

„Kyllä heitä kuritan,“ vastasi nuori mies. „Tämä on ainoa keino heitä kurissa pitämään. Enkä minä heitä todellakaan osaa pelätä. Ei mikään tule minua pidättämään velvollisuuttani täyttämästä; tämä ajatus on jo vuosikausia antanut minulle voimia, noiden sala-metsästäjien kanssa taistelemaan.“

Wanha Steinbach pudisti ajattelevaisesti päätänsä. Hänenkin hartain toivonsa oli saada alueensa vapaaksi noiden sala-varkaiden vehkeistä; mutta kumminkin vapisi hän tuon nuoren, rohkean miehen elämästä.

Franz oli väsymättömän ahkera. Tuskin ainoatakaan yötä malttoi hän nukahtaa: ja onni seurasi häntä; sillä muutaman viikon sisällä onnistui hän kiinni saamaan kaksi sala-ampujaa juuri itse työssä ja antoi heidät oikeuden käsiin.

Hän nauroi kun puunhakkaaja hänelle kertoi vangituiden kumppanit ja ystävät olivat uhanneet hänet

tappaa; hänen kiivautensa kasvoi vaan sen kautta.

„Sanokaatte heille että olisivat kaukana tältä alueelta, jos tahtovat välttää vangituiden kohtaloa!“ tuumaili Franz rauhallisesti.

Oli hiljainen kuuvalo yö. Jälleen kulki nuorukainen metsässä. Tämmöisiä öitä rakasti hän. Hänen hermonsia tuntuivat ikäänkuin teroitetuilta. Jo monta vuotta oli hän yö elämisen kanssa metsässä varsin sydämellisesti tutustunut. Joka ainoa ääni kaikui tutulta hänen korvaansa, hirven hirnuminen, huuhkajan kamala laulu, etäinen ketun haukunta, hyönteisten ja yöperhojen surina, tuulen hiljainen humina puiden korkeissa latvoissa.

Yht’äkkiä kuului pamaus, jonka kaiku vastaeli vuoren seinistä takaisin. Hän seisattui ja kuunteli — kaikki oli jälleen hiljaa.

Franz otti pyssyn olaltansa ja tarkasti hanaa: siten astui hän rivakasti sinnepäin, josta laukaus kuului. Koko hänen olentonsa oli aivan kun muuttunut ja uuden voiman saanut. Tuo laukaus oli tapahtunut hänen alueellansa ja hyvin hyvästi hän tiesi sen, että laukaus oli lähtenyt metsän otuksen varkaan pyssystä.

Tuolta alhaalta laaksosta oli laukaus kuulunut; nyt ponnisti kytän apulainen kaikki voimansa saatuttaaksensa varkaat, ennenkuin he olisivat saaliinsa kanssa päässeet läheisen rajan yli.

Wähän ajan kuluttua oli hän saapunutkin laaksoon; tarkasti tutkien tähysti hänen silmänsä ympäri seudun kuitenkin mitään huomaamatta. Hän kiihuhti etemmäksi. Yht'äkkiä, kierrettyänsä vuoren seinää, huomasi hän edessänsä juuri ammutun metsäkauriin luona polvillansa olevan ja saaliinsa sisuk-sia ulos ottavan miehen. Tämä oli selin Franziiin, eikä siis ollut hänen tuloansa huomannut. Lähellä olevaa puuta vasten oli otuksen varas pannut pyssynsä seisomaan.

Hiljaan hiipi Hardt lähemmäksi. Hyvin tiesi hän tuommoiseen epätoivoon joutuneen miehen rohkeuden ja hänen silmänsä sentähden tähysteli enemmän pyssyä kuin ampujaa. Muutaman askeleen päästä hyppäsi Franz sukkelasti esille piilostansa ja kop-pasi pyssyn käteensä. Samassa silmänräpäyksessä oli sala-ampujakin karannut pystyyn ja aikoi ojennetulla jahtiveitsellä rynnätä Franzin kimppuun.

— Takasin! kaikui viimemainitun komento samal-

la kun hän pyssyn asetti niin, että esti salametsästäjän paon: samassa silmänräpäyksessä kumminkin pudotti hän pyssyn kädestänsä ja astui pari askelta tahtomattansa takaperin sillä edessänsä palavasti häntä tähystellen seisoi hänen — oma isänsä!

— Mitäs sulla täällä on tehtävää? huusi vanhus, jonka kärsimyksistä ja rikoksista kuihtuneilla kasvoilla kuvausi pilkallinen iva — Hahhah! Ehkäpä mielesi tekisi omaa isääsi jälleen vankeuteen toimitamaan? Koettelehan vaan.

Franz ei jaksanu mitään vastata. Onnettoman nuoruutensa kaikki edessänsä seisovan miehen intohimojen synnyttämät kärsimykset, rakkaan äitinsä ennenaikainen kuolema, nämät kaikki tällä hetkellä tuntuivat ikäänkuin polttavan rintaansa. Vuosia oli kulunut siitä jolloin hän oli isäänsä viimeksi nähnyt ja nyt seisoi tämä hänen edessänsä metsän varkaana.

— Anna tänne pyssyni! jatkoi vanhus ja astui lähemmäksi poikaansa asetta ottaaksensa.

— Pois! vastasi Franz. Hänessä taisteli kaksi tunnetta: velvollisuus ja jo vuosikausia hänessä kytentynyt into hävittää kaikki metsän varkaus ja lapsen velvollisuus tuota miestä kohtaan, jota hän enään tietysti ei

rakastanut kuin isäänsä.

— Wai niin, poika! Ehkäpä tahdot tehdä vastarintaa omalle isällesi? huudahti vanhus. — Koeta vaan — ammu päälle! Anna pyssyni tänne!

— Ei! vastasi Hardt; koppasi sukkelasti pyssyn ja löi sen kapaaleiksi eräasen puuhun.

Warkaan ruumis vapisi vihasta.

— Tämän tulet katumaan! huusi hän ei enään voiden itseään hillitä. — Jo kauvan olen sinut hyljännyt, se side, joka meitä on kerran yhdistänyt — on nyt tukkunaan katkennut. Pyssyni sinä rikoit, saaliin tuossa saat myöskin viedä — sen edestä ammun minä viisikymmensä hirveä!

— Ei täällä — ei tällä alueella! vastasi Franz.

— Täällä minä ne ammun, juuri täällä! jatkoi ukko. — Hahhoo! tahdonpa nähdä jos poika uskaltaa isäänsä vankeuteen saattaa! Yhden seikan tahdon vielä lisätä: elä enään vasta kertana astu minulle esiin niinkuin tänä yönä, muutoin. . .

Hän kääntyi menemään ja katosi kiireesti metsään. Hardt ei häntä estänyt — hän jäi ikäänkuin kivettyneenä seisomaan. Hänellä ei ollut aavistustakaan että isänsä oli tällä seudulla. Mikä taistelu riehui

hänen rinnassansa! Hyvin hän tunsu isänsä luonnon, ja siis tiesi ettei toivomistakaan ollut että isänsä tienoolta muuttaisi. Pitikö hänen itsensä pois muuttaa? — Hän oli tänne lähetetty tukahduttamaan salametsästystä — pitikö hänen nyt toimensa heittää?

Kovin oli hän nyt liikutettu löytääksensä oikeata päätöstä eli neuvoa ajatuksillensa. Rikkinainen püssy ja ammuttu otus jäivät siihen — itse riensi hän kiihuusti pois. Metsän yksinäisyys ja yön hiljaisuus viimeinkin hänet rauhoittivat.

Ensin päätti hän puhua kaikki Steinbach'ille ja pyytää hänen neuvoansa, mutta tämänkin tuuman jätti hän, huomattuansa ett'ei tämänkään neuvot voisi häntä auttaa.

Kumminkin päätti hän isänsä luona päivällä käydä ja häntä vakavasti pyytää jättämään tämän alueen.

Seuraavana aamuna panikin Franz tämän päätöksensä toimeen.

Lähellä olevassa kylässä asui vanha Hardt. Kotonapasi hänet Franz, mutta niin huonolla tuulella, ettei hän tahtonut kuullakaan poikansa esityksiä ja pyyntöjä: turha oli hänen tarjoomuksensakin auttaa

isäänsä raha avulla.

— En mitään sulta huoli! huusi vanhus. Tänne minä jään ja hengestäni metsä kyllä huolen pitää. Anna vaan minut oikeuden käsiin, sama se! Mutta yhdestä vaan varota itseäsi: elä metsässä tule minulle eikä kumppaneilleni vastaan — ei välillämme ole mitään sidettä!

Epäilyksissään oli Franz isänsä heittänyt; hänen viimeiset sanansa kaikuivat yhäti poikansa korvissa. Hänessäkin kyti itsepäinen ajatus, ollaksensa velvollisuudellensa uskollinen — vaikkapa hän sen nyt hengellään tulisikin maksamaan; eihän elämällä ollut enään mitään arvoa hänen silmissänsä.

Steinbach'illa ei ollut aavistustakaan siitä taistelusta, mikä riehui Franzin rinnassa; turhaan hän mietiskeli syytä Franzin alakuloisuuteen. — Vieläkin enemmän kuin ennen oli Franz metsässä. Hänen kiusaksensa liikkuiivat varkaatkin paljon rohkeammin ja vapaammin ampumassa — ja hyvin tiesi Franz että heitä yllyttämässä ja johtamassa oli hänen isänsä.

Taaskin onnistui hän tapaamaan erään sala-ampujan kiinni; tämän antoi hän oikeuden käsiin. Kyllä kump-

panit eivät säästäneet uhkauksiansa, mutta ei Franz niistä huolinut tuon enempää. Hän oli vakaasti päättänyt heistä yhden toisensa perään saattaa vaarattomaksi, siksi kunnes isänsä viimeinkin yksin jääneenä olisi ollut pakoitettu tienoolta muuttamaan.

Oli hyvin myrskyinen yö. Franz oli nytkin metsässä. Tuuli vinkui puiden latvoissa. Harmaiden pilvien lomasta pilkisteli kuu silloin tällöin. Useimpain pyssyen pauke saattoi hänet sukkelampaan kulkuun. Kuumana virtasi veri hänen suonissansa.

Warkaat olivat syvemmälle hänen alueellensa tunkeuneet, kun milloinkaan ennen. Oikeinpa tuntui siltä, kun he olisivat vaatineet Franzia heitä hätyyttelemään. Ei silmänräpäystäkään epäillyt hän rientäessään tuohon vaaralliseen otteluun.

Jo oli hän ampujain jälillä. Uusi pamaus osoitti hänelle oikean tien. Kapeassa laaksossa huomasi hän useampia miehiä äsken ammutun hirven ympärillä. Pelkäämättä aikoi hän varkaiden kimppuun rynnätä, kun korkea seis! kuului hänelle metsästä.

Mitäpä hän tuosta huoli. Pyssy kädessä ryntäsi hän esiin. Miehet juoksivat metsään piiloon.

Kaksi paukausta kuului yht'aikaa — toinen luo-

ti sivuutti hänen otsaansa, josta kuuma veri virtasi kasvoillensa — hetken horjahti hän, mutta sukkelaan tointui hän jälleen. Kuun valossa huomasi hän erään varkaan seisovan puiden välissä. Kiireesti nosti hän pyssyn poskellensa ja laukasi. Waras hoiperteli ja kaatui. Vielä kaksi laukausta ammuttiin metsästä Franz'iin, mutta ei kumpikaan sattunut; sitten pakenivat ampujat.

Kiireesti riensi hän kaatuneen luo. Siinä ruumis loikoi liikkumattomana, suonenvedon tapaisesti kädessään puristaen pyssyänsä.

Franz kumartui alas, mutta kauhistuneena nousi hän jälleen pystyyn. Ase putosi kädestänsä maahan — silmänräpäyksen seiso i hän siinä ikäänkun kivettyneenä, sitten suurella huudolla lankesi hän maahan tainoksiin — kuolleen liikkumattomat, veriset kasvot tuns i hän isänsä kasvoiksi.

Kauan loikoi hän siinä. Aivan kun raskaasta unesta heränneenä aukasi hän silmänsä ja katsoi ympärilleen. Wieressänsä loikova isänsä ruumis saattoi pian kaikki Franzin muistoon jälleen. Epätoivo valta si hänet. Turhaan huusi hän katkerasti; turhaan tarttui hän vainajan kylmettyneesen käteen, oi! poika

oli ampunut oman isänsä. „Murhaaja, murhaaja!“ soi alati hänen korvissansa, tämä huuto ajoi hänet pois, ei hän itsekään tietänyt mihin, ainoastaan pois, pois, metsän pimeyteen murhapaikalta, jossa kamala asia oli tapahtunut!

Ei Hardt tuntenut että veri juoksi otsastansa kuumana pitkin poskia; häntä ei mikään rauhoittava ajatus lohduttanut. Aivan kun ajettu otus kiirehti hän metsässä eteenpäin sangen surkeana.

Aamu oli jo kauan koittanut, kun hän saapui asuntoonsa. Sen asukkaat peljästyivät huomattessaan Franz'in veriset kasvot ja aivan kuin miepuolella pyörivät silmät.

Steinbach vei hänet huoneesensa; voimattomana vaipui nuorukainen tuolille, muutamaksi simänräpäkseksi, — sitten hyppäsi hän rauhattomana jälleen ylös.

— Ovatko varkaat teitä ampuneet? kysyi Steinbach.

— Niin, niin! huusi Hardt. Ja minä ammuin siitä syystä oman isäni.

Taaskin vaipui hän alas ja peitti silmänsä käsillään. Raskaasti hengitti hän.

Metsänvartia ei käsittänyt nuorukaisen puhetta sillä Franz ei milloinkaan ollut hänelle puhunut isänsä. Kaikella tavalla koki vanhus häntä rauhoittaa, pesi kylmällä vedellä hänen otsansa ja kasvonsa. Ei Hardt näkynyt mitään huomaavan. Liikkumattomasti oli hänen silmänsä maahan iskettynä.

Wiimeinkin rauhoittui hän hieman. Kauhistuneelle metsänvartialle kertoi hän asian alusta loppuun. Hän kertoi kuinka nuoruutensa onni oli särkynyt, kuinka äitinsä surun sortamana oli kuollut ja kuinka hän oli ruvennut metsästäjäksi; hän kuvasi yhtymisensä isänsä kanssa; pyyntönsä saada häntä luopumaan sala-ampumisesta ja rukouksensa tienoolta pois muuttamaan.

— Nyt olen minä hänet ampunut, lopetti hän, tuolla alhaalla laaksossa makaa hän. En tiedä josko hän oli minua ampunut; en häntä tuntenut, mutta varmasti häneen luotini sattui — varmasti; Herra Steinbach antakaatte hänen saattaa tänne, — itse sitä en voi!

Ja hän aikoi poistua huoneesta.

Sanojensa kylmä rauhallisuus näytti metsänvartiasta epäilyttävältä, kauhistavalta. Steinbach ei olisi

häntä laskenut.

— Mitä aiotte tehdä? kysyi hän.

— Menen huoneeseni, vastasi Hardt.

— Ei, ei, pysykätte täällä. Hardt, kyllä se on kauhea teko, mutta rangaistus ei voi teitä kohdata. Ettehän te häntä tunteneet — se oli onnettomuus — koettakaatte tätä kärsiä kun mies.

— Niin, se oli onnettomuus! vastasi Franz tuskin kuuluvasti. Laskekaatte herra Steinbach minua — minä tarvitsen lepoa — päättäni kivistää — useampana yönä en ole ollenkaan nukkunut.

Hän meni huoneesensa. Pelolla katsoi metsänvartia hänen jälkeensä. Jo aikoi hän rientää Franzin huoneesen — silloin kuului pamaus nuorukaisen huoneesta. Peljästyneenä vaipui vanhus tuolille. Hän tiesi mitä tapahtunut oli.

Nyt oli Franz löytänyt rauhan. Luoti oli sattunut suoraan sydämeen.

Wainajaan toivon mukaan antoi metsänvartia Steinbach tuoda vanhan sala-ampujan ruumiin metsästä. Samaan huoneesen asetettiin isä ja poika rinnatusten lepäämään, samalla vaunulla heidät kirkkotarhaan saatettiin ja toisensa viereen laskettiin. Mitä elämälle

ei ollut onnistunut sen kuolema aikaan sai: he lepäsivät rauhassa toinen toisensa vieressä.

Tämä kamala tapaus matkaansaatti sen että hallitus vielä suuremmalla huolella rupesi vainoomaan sala-ampujia. Steinbach'in avuksi lähetettiin suurempi joukko sotamiehiä; useammat varkaista joutuivat kiinni ja vietiin vankeuteen — muut pelosta lakkasivat näin vaarallisesta ammatista ja tienoo tuli puhdistetuksi sala-ampujista tukkunaan.

L O P P U

